

DEG's forslag til bestyrelsessammensætningen i forbindelse med en ny fælles institutionslov

Forord

Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier (DEG) mener, at det vigtigste formål for en ny institutionslov er, at den understøtter muligheder for at skabe kvalitetsuddannelser og uddannelsesmiljøer tæt på eleverne – til gavn for eleverne.

En ny institutionslov skal være til gavn for eleverne ved at understøtte muligheder for at skabe kvalitetsuddannelser og attraktive uddannelsesmiljøer tæt på eleverne

Derfor mener DEG, at en ny institutionslov skal gøre det både muligt, lettere og mere attraktivt at etablere byskoler og campusser, der samler flere ungdomsuddannelser under et tag.

Skabelse af byskoler og campusser i de byer, hvor man er presset af demografi og afvandring, kan være med til at skabe uddannelsesmiljøer, der både tiltrækker og fastholder elever på ungdomsuddannelserne.

Med dette udgangspunkt fremsender DEG forslag til bestyrelsessammensætning i forbindelse med en ny fælles institutionslov, der indeholder følgende fem hovedbudskaber:

- 1) Bestyrelsens sammensætning skal afspejle institutionens kompleksitet og bestyrelsens samlede kompetencer afhænger derfor af skolens samlede uddannelsesudbud og uddannelsesprofil, samt skolens nuværende og fremtidige virke.
- 2) Der anbefales en størrelsesmæssig håndterbar bestyrelse (7-12 stemmeberettigede medlemmer). Hertil kommer to medlemmer hhv. en medarbejderrepræsentant og en elevrepræsentant uden stemmeret.
- 3) Parterne (arbejdsgiver og arbejdstager) hver skal have en repræsentation i bestyrelsen med mindst 2 bestyrelsesmedlemmer, hvilket skal fremgå af lovteksten, som et ufravigeligt minimum.
- 4) Lokale uddannelsesudvalg fastholdes og der etableres mulighed for at etablere advisory boards for relevante uddannelser eller fagområder.
- 5) Bestyrelsen ansætter og afskediger fortsat institutionens leder og godkender efter indstilling fra lederen ansættelse og afskedigelse af institutionens øvrige personale.

Indledning

Byskoler og campus giver mulighed for at bevare lokalt uddannelsesudbud og mindre skoler, der ved at fusionere med andre institutioner, kan skabe levedygtige uddannelsesstilbud. Det viser historikken ved tidligere fusioner, som blandt andet er beskrevet i rapporten *'Eftersyn af institutionsudviklingen på undervisningsområdet'* af Implement, marts 2020. Heri kortlægges det, at antallet af institutioner som følge af fusioner er faldet, men at antallet af skoler/afdelinger samtidig har været stabilt, hvormed antallet af afdelinger pr. institution er steget. Konklusionen er, at bestyrelsernes beslutninger om fusioner har sikret, at der fortsat er uddannelsesstilbud tæt på de unge.

Rapporten viser også, at fusioner ikke har haft indflydelse på kvaliteten i uddannelserne, og at der derfor ikke kan konkluderes på, om kvaliteten er bedre eller dårligere på store eller små institutioner. Dette sammenholdt med, at institutioner med flere uddannelser har lavere lønomkostninger pr. årselev end institutioner med færre uddannelser, hvorfor det også ud fra et økonomisk synspunkt giver mening at fremme samarbejde mellem institutioner. Beregningerne fremgår af rapporten "Omkostningsanalyse af ungdomsuddannelsesområdet", udarbejdet af Struensee og Co, maj 2020.

Forudsætningerne for skabelse af økonomisk bæredygtige byskoler og campusser er, at mulighederne for at skabe synergier er til stede og at de økonomiske fordele ved at fusionere bliver på skolerne og ikke som i dag, hvor Finansministeriet efter en fireårig periode tager provenuet, når en fusion er etableret.

Af ovenstående årsager ser DEG overvejende positive effekter ved at understøtte rammer og muligheder for skabelse af lokalt forankrede uddannelsessamarbejder på tværs af ungdomsuddannelser for både de gymnasiale uddannelser stx, hhx, htx, hf og eud.

I det følgende beskrives DEGs forslag til rammer for ny institutionslovgivning, herunder:

- 1) Bestyrelsessammensætning
- 2) Opretholdelse af lokale uddannelsesudvalg (LUU) og etablering af advisory boards
- 3) Overgangsbestemmer
- 4) Bestyrelsens kompetencer
- 5) Ansættelse af institutionens direktør

1) Bestyrelsessammensætning

Bestyrelsens sammensætning er fastlagt i de nuværende institutionslove, og DEGs forslag er derfor fokuseret på, hvordan en fremtidig institutionslov kan regulere bestyrelsens sammensætning i en ny fusioneret institution, der udbyder et bredt udbud af uddannelser, både erhvervsrettede gymnasiale uddannelser, alm. gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelser. Ikke fusionerede institutioner fortsætter under bestemmelserne i de nuværende institutionslove og allerede fusionerede institutioner fortsætter under den institutionslov, som de er godkendt under.

Det er særligt vigtigt for DEG at understrege vigtigheden af de overenskomstbærende parter kompetencer og roller i en ny fælles uddannelsesinstitution, der som en del af sit virke skal udbyde erhvervsuddannelser og erhvervsgymnasiale uddannelser.

Erhvervsuddannelser foregår først og fremmest i en virksomhed, og virksomheden bærer et juridisk ansvar for uddannelsens kvalitet og gennemførelse. Arbejdsmarkedets parter er ansvarlige for fastlæggelse af uddannelsens indhold og finansierer uddannelsens udvikling gennem de faglige udvalg.

Desuden repræsenterer parterne det arbejdsmarked, som eleverne skal ud på efterfølgende, uanset om eleven følger en erhvervsuddannelse, en almen gymnasial eller en erhvervsgymnasial uddannelse.

Arbejdsmarkedets parter er derfor langt mere end blot interessenter og aftagere, og de har en berettiget forventning om betydelig indflydelse på ledelsen af de institutioner, som de uddanner lærlinge sammen med. Derfor er det DEGs anbefaling, at parterne (arbejdsgiver og arbejdstager) hver skal have en repræsentation i bestyrelsen med mindst 2 bestyrelsesmedlemmer, hvilket skal fremgå af lovteksten, som et ufravigeligt minimum.

Følgende ramme for bestyrelsessammensætning for alle fremtidige fusioner mellem et alment gymnasium og en erhvervsskole i én kommende fælles institutionslov for erhvervs- og gymnasiale uddannelser foreslås:

Ramme for bestyrelsessammensætning:

- En størrelsesmæssig håndterbar bestyrelse (7-12 stemmeberettigede medlemmer). Hertil kommer to medlemmer hhv. en medarbejderrepræsentant og en elevrepræsentant uden stemmeret.
- En standard bestyrelse, der som minimum består af følgende 7 stemmeberettigede medlemmer:
 - Et kommunalt udpeget medlem, som repræsentant for grundskoleinteresser og udpeget blandt borgmestre eller relevante øverste forvaltningschefer.
 - To medlemmer udpeget af overenskomstbærende arbejdstagerorganisationer.
 - To medlemmer udpeget af overenskomstbærende arbejdsgiverorganisationer.
 - Et medlem udpeget blandt medarbejderne.
 - Et medlem udpeget blandt eleverne.

Herefter er der således op til 5 stemmeberettigede pladser i bestyrelsen, som fordeles og udpeges i forhold til institutionens uddannelsesmæssige sammensætning og kompleksitet, dog under hensyntagen til nedenstående punkter:

Op til 5 yderligere stemmeberettigede pladser:

- Bestyrelsens medlemmer skal for flertallets vedkommende være udefrakommende, og skal som udgangspunkt udpeges med fokus i den pågældende institutions uddannelsesudbud og institutionens forankring i det geografiske og uddannelsesmæssige område, som skolens uddannelser dækker.
- Der skal i bestyrelsen være mindst et udefrakommende medlem, der har relevant viden og erfaring fra den videregående uddannelsessektor.
- Der skal i bestyrelsen være mindst et udefrakommende medlem, der har særlig indsigt i de gymnasiale uddannelser, herunder også de erhvervsgymnasiale uddannelser.
- Den konkrete bestyrelsessammensætning afhænger af skolens samlede uddannelsesudbud, uddannelsesprofil og kompleksitet, og antallet af yderligere partsudpegede bestyrelsesmedlemmer vil variere i forhold til institutionens uddannelsesprofil. I det tilfælde, at der er tale om en betydelig overvægt af erhvervsuddannelser og erhvervsgymnasiale uddannelser i den fusionerede institution, skal mindst halvdelen af medlemmerne af bestyrelsen udpeges af de overenskomstbærende parter.
- Den kommunale repræsentant skal i videst muligt omfang udpeges af kommunekontaktrådet (KKR), som findes i hver af Danmarks fem regioner og er en del af Kommunernes Landsforening.
- Bestyrelsens sammensætning skal afspejle institutionens kompleksitet, herunder:
 - at medlemmer tilsammen bidrager til at fremme institutionens strategiske virke med deres erfaring og faglige indsigt i uddannelse og i arbejdsmarkedets behov for uddannelserne, erfaringer fra erhvervslivet og kan bidrage til at fremme institutionens aktuelle og fremadrettede virke,
 - at medlemmerne har tilknytning til det geografiske område og til det arbejdsmarked, som institutionens uddannelser dækker, hvilket for institutioner med landsdækkende uddannelser omfatter hele landet,
 - at det kommunalt udpegede medlem har viden om og ansvar for grundskoleområdet, enten som borgmester eller øverste forvaltningschef,
 - at den samlede bestyrelse er forpligtet til at varetage interesserne for hele institutionens uddannelsesudbud og uddannelsesmæssige profil.

Dertil foreslås det, at bestyrelsen får en brede mulighed for selvsupplering, herunder en længere tidsramme for selve udpegning af selvsupplerende, der i dag er 30 dage – eller alternativt; mulighed for i en begrænset periode at indkalde tilforordnede, dog uden stemmeret:

Selvsupplering og tilforordnede:

- Den nytiltrådte bestyrelse skal have foretaget udpegning af medlemmer, der udpeges ved selvsupplering senest tre måneder inde i sin funktionsperiode.
- Bestyrelsen kan vælge at tilføje tilforordnede til bestyrelsen for en kortere periode i bestyrelsens funktionsperiode, som kan indkaldes i forbindelse med en speciel opgave eller for at supplere bestyrelsen med specifikke kompetencer, som bestyrelsen ikke umiddelbart har.

2) Lokale uddannelsesudvalg og advisory boards

De gældende bestemmelser vedr. de eksisterende lokale uddannelsesudvalg opretholdes. Derudover, jo mere kompleks en institution bliver, jo mindre mulighed er der for, at alle uddannelser og/eller fagområder er repræsenteret i bestyrelsen.

Derfor bør der være mulighed for, at der kan etableres et antal "advisory boards" for relevante uddannelses- eller fagområder, som kan rådgive bestyrelsen med specifik viden om uddannelsesområdet. I vedtægten fastlægges procedurer for oprettelse af "advisory boards", sammensætning og retten til at blive hørt og/eller indbringe indstillinger i forhold til relevante sagsområder. Der bør generelt nedsættes et gymnasialt "advisory board", som kan bidrage bestyrelsen med specifik viden om de gymnasiale uddannelser.

3) Overgangsbestemmelser - tillidsskabende foranstaltning

Der bør fastlægges overgangsbestemmelser i forbindelse med fusion, så der i en fastlagt tidsramme gives mulighed for flere medlemmer i en overgangsbestyrelse, der bygger på bestyrelsessammensætningen i hver af de fusionerende institutioner.

4) Bestyrelsens kompetencer

Bestyrelsens samlede kompetencer bør tilpasses skolens nuværende og fremtidige virke. En måde at sikre, at alle relevante kompetencer er repræsenteret i bestyrelsen, kan være at udarbejde en kompetenceprofil, der kortlægger sammenhængen mellem eksisterende og ønskede fremtidige kompetencer i bestyrelsen. Generelt gælder, at i det øjeblik et bestyrelsesmedlem er udpeget, arbejder medlemmet for skolens interesse uafhængigt af særinteresser – herunder fra lokalområdet eller den udpegende part.

De udefrakommende medlemmer skal fortsat udpeges med baggrund i deres personlige egenskab og de skal tilsammen have relevant erhvervs erfaring i forhold til institutionens virkefelt og erfaring med ledelse, organisation og økonomi, herunder vurdering af budgetter og regnskaber, samt gerne erfaringer med uddannelsesudvikling og kvalitetssikring.

Bestyrelsens medlemmer skal tilsammen bidrage til at fremme institutionens strategiske virke med deres erfaring og faglige indsigt i uddannelse og i arbejdsmarkedets behov for uddannelserne.

Udefrakommende bestyrelsesmedlemmer skal have gennemført en bestyrelsesuddannelse eller have forpligtet sig hertil eller på anden måde have opnået tilsvarende kompetencer som dem, bestyrelsesopgaven forudsætter.

Det anbefales, at bestyrelsen har en dialog med de udpegende organisationer om at udpege bestyrelseskandidater, samt at bestyrelsen tager stilling til overordnede principper for mangfoldighed (køn, personprofil, etnicitet, alder mv.) i bestyrelsen. Det vil være givtigt for bestyrelsen at tage stilling til overordnede principper for sikring af mangfoldighed i bestyrelsen.

5) Ansættelse af institutionens direktør

Bestyrelsen ansætter og afskediger fortsat institutionens leder og godkender efter indstilling fra lederen ansættelse og afskedigelse af institutionens øvrige personale. Bestyrelsen kan fastsætte nærmere retningslinjer for lederens virksomhed og kan bemyndige lederen til i et nærmere bestemt omfang at udøve beføjelser, der er tillagt bestyrelsen.

Ved ansættelse af den øverste leder af en ny fælles eller fusioneret uddannelsesinstitution, skal denne have ledelsesmæssige kompetencer og relevant uddannelsesbaggrund, men ikke længere være begrænset af evt. krav om undervisningskompetence i et eller flere fag inden for den pågældende uddannelses fagrække.